

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Волинський національний університет імені Лесі Українки**  
**Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи**  
**Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти**

**СИЛАБУС**

вибіркового освітнього компонента

**ВИХОВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

**Підготовки бакалаврів**  
**спеціальності 012 Дошкільна освіта**  
**освітньої-професійної програми Дошкільна освіта**

**Луцьк – 2022**

**Силабус** освітнього компонента «**Виховання екологічної культури дітей дошкільного віку**» підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта, за освітньою програмою Дошкільна освіта

**Розробник: Мельник Ірина Миколаївна**, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук.

**Погоджено**

Гарант освітньо-професійної програми:

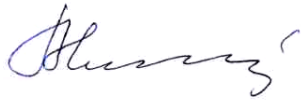


(Семенова Н. І.)

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти**

протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:



(Семенов О. С.)

## I. Опис освітнього компонента

План 2020 року

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика ОК
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка, 012 Дошкільна освіта, Дошкільна освіта перший (бакалаврський)	<b>Вибіркова</b>
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання 2-й
		Семестр 4-ий
		Лекції - 28 год.
ІНДЗ: є / немає		Практичні (семінарські) - 24 год. Лабораторні - год. Індивідуальні - год.
		Самостійна робота - 88 год.
		Консультації - 10 год.
Мова навчання	українська	

## II. Інформація про викладача

**Мельник Ірина Миколаївна**

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Контактна інформація: 0502622028, 0671243498, [imelnyk68@gmail.com](mailto:imelnyk68@gmail.com) [Melnik.Irina@vnu.edu.ua](mailto:Melnik.Irina@vnu.edu.ua)

Дні занять – <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

## III. Опис освітнього компонента

### 1. АНОТАЦІЯ

Відповідно до Концепції екологічної освіти України основним завданням екологічної освіти має бути формування екологічної культури засобами формальної і неформальної освіти у всіх верств населення, особливо - керівників різних рангів, менеджерів виробництв, бізнесменів. Екологічна освіта має отримати статус стратегічної, масштабної, важливої пріоритетної галузі, з розширеним і оновленим змістом, формою та методами навчання в умовах інформаційного суспільства.

Ефективність впливу довкілля (зокрема, природного) на дитину в закладі дошкільної освіти залежить від умінь педагога організувати комфортне еколого-розвивальне середовище, яке максимально забезпечує “занурення” дошкільника в процес емоційно-чуттєвого сприймання, активно-дієвого пізнання та оцінки природних об’єктів, процесів, явищ. Це, зрештою, ляже в основу формування у неї екологічної компетентності.

Метою викладання освітнього компонента «**Виховання екологічної культури дітей дошкільного віку**» є поглиблення і розширення професійної підготовки майбутніх спеціалістів у галузі дошкільної освіти, систематизація і впорядкування конкретних знань екологічних нормативів, виховання високих гуманістичних смисложиттєвих цінностей та орієнтирів у майбутніх педагогів.

Основною *метою* освітнього компонента є ознайомлення здобувачів освіти зі змістом та завданнями екологічного виховання та освіти, специфікою його реалізації у дошкільній освіті, інноваційними формами та методами екологічного виховання, а також формування екологічної культури осіб, які професійно займаються навчанням і вихованням дітей дошкільного віку. Екологічна культура ґрунтується на ставленні до природи як універсальної, унікальної цінності.

Особливе значення має екологічна освіта для здобувачів педагогічних закладів вищої освіти, майбутніх вихователів, які поряд із набуттям загального високого рівня екологічної культури мають опанувати методіку екологічної виховної роботи, що **передбачає**:

- врахування емоційної чутливості дітей дошкільного віку, що зумовлює у роботі з ними використання методів і прийомів, спрямованих на емоційно-естетичне сприймання природи, розвиток естетичного ставлення до її об'єктів і явищ;

- розуміння того, що ефективність екологічного виховання в дошкільному віці залежить від спільних дій сім'ї і закладів дошкільної освіти, екологічної освіченості батьків і вихователів, їхнього бажання бути екологічно свідомими і передавати це дітям.

Розуміння студентом основних екологічних понять та термінів, вміння співвідносити теоретичні положення з практикою екологічного виховання дітей дошкільного віку є запорукою ефективної діяльності у напрямку здобування та трансляції екологічної освіти.

Навчальна дисципліна «**Виховання екологічної культури дітей дошкільного віку**» спрямовується на поєднання у свідомості та діях майбутніх вихователів раціонального та емоційного у взаєминах людини з природою на засадах добра й краси, розуму й почуттів, патріотизму й універсалізму, переконань та реальних дій.

## **2. Пререквізити. Постреквізити**

*Попередні навчальні дисципліни, на яких базується вивчення:* Педагогіка загальна, Дошкільна педагогіка, Ознайомлення дітей із суспільним довкіллям, Основи валеології та медичних знань, Основи природознавства з методикою, Практикум з дошкільної педагогіки.

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення цієї дисципліни, Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з природою, Менеджмент дошкільної освіти, Актуальні проблеми сучасної дошкільної освіти, Сучасні технології викладання методик дошкільної освіти, Інноваційна діяльність організатора дошкільної освіти).

## **3. Мета і завдання освітнього компонента.**

Основною *метою* є ознайомлення здобувачів освіти зі змістом та завданнями екологічного виховання та освіти, специфікою його реалізації у дошкільній освіті, інноваційними формами та методами екологічного виховання, а також формування екологічної культури осіб, які професійно займаються навчанням і вихованням дітей дошкільного віку. Екологічна культура ґрунтується на ставленні до природи як універсальної, унікальної цінності.

Особливе значення має екологічна освіта для студентів педагогічних закладів вищої освіти, майбутніх вихователів, які поряд із набуттям загального високого рівня екологічної культури мають опанувати методику екологічної виховної роботи, що **передбачас**:

- врахування емоційної чутливості дітей дошкільного віку, що зумовлює у роботі з ними використання методів і прийомів, спрямованих на емоційно-естетичне сприймання природи, розвиток естетичного ставлення до її об'єктів і явищ;

- розуміння того, що ефективність екологічного виховання в дошкільному віці залежить від спільних дій сім'ї і ЗДО, екологічної освіченості батьків і вихователів, їхнього бажання бути екологічно свідомими і передавати це дітям.

Розуміння здобувачами освіти основних екологічних понять та термінів, вміння співвідносити теоретичні положення з практикою екологічного виховання дітей дошкільного віку є запорукою ефективної діяльності у напрямку здобування та трансляції екологічної освіти.

#### 4. Результати навчання (компетентності)

Таблиця 2

<p><b>Загальні компетентності (КЗ)</b></p>	<p><b>КЗ-1.</b> Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p><b>КЗ-2.</b> Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p><b>КЗ-3.</b> Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>
<p><b>Спеціальні (фахові) компетентності (КС)</b></p>	<p><b>КС-1.</b> Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.</p> <p><b>КС-2.</b> Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).</p> <p><b>КС-3.</b> Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p><b>КС-4.</b> Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).</p> <p><b>КС-6.</b> Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.</p> <p><b>КС-8.</b> Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі</p> <p><b>КС-14.</b> Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.</p> <p><b>КС-18.</b> Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.</p> <p><b>КС-20.</b> Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.</p>
<p><b>Програмні результати навчання (ПР)</b></p>	<p><b>ПР-04</b> Розуміти і визначати особливості провідної - ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p><b>ПР-08</b> Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.</p> <p><b>ПР-15</b> Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності</p> <p><b>ПР-18</b> Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.</p>

**Soft skills:** (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»).

1. **Системне, аналітичне та критичне мислення** (здатність знаходити та аналізувати факти, події, зміни, визначати пріоритетні та другорядні елементи у системі).
2. **Дитиноцетризм у роботі вихователя** (сприймання дитини як цінності, розуміння її потреб та швидкий підбір оптимальних педагогічних рішень для їх задоволення).
3. **Комунікативні навички** (готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу).
4. **Навички командної роботи** (здатність до роботи з оточуючими людьми, до ведення переговорів, до досягнення компромісів).
5. **Лідерство** (здатність очолити групу, вести її за собою, нести відповідальність за колективну діяльність, у т.ч. за невдачі).
6. **Креативність** (потреба у творчості та естетичний смак).
7. **Адаптивність та крос-функціональність** (здатність адаптуватися до умов, що швидко змінюються та є непередбачуваними, оперативно вирішувати освітні завдання в кризових умовах).
8. **Емоційний інтелект** (здатність розпізнавати емоції у себе та інших людей, розуміння причин зміни емоційного стану, здатність приборкувати емоції)

### МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

#### *I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності*

1) За джерелом інформації: словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, Office 365), пояснення, розповідь, бесіда; наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом науково-педагогічного викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

5) Інтерактивні методи навчання, методи розвитку критичного мислення.

*II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:* навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій успіху.

## 5. Структура освітнього компонента.

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
1	2	3	4	5	6	7
<b>Змістовий модуль 1. Екологічна освіта як базова складова європейської стратегії для сталого розвитку (ОСР). Реалізація концепції сталого розвитку в Україні. Нормативні документи стосовно екологічної освіти та виховання</b>						
Тема 1. Екологічна освіта як базова складова європейської стратегії для сталого розвитку (ОСР). Реалізація концепції сталого розвитку в Україні.	10	2	2	4	2	8 ДБ
Тема 2. Характеристика нормативної бази екологічного виховання (закони, концепції, Базовий компонент дошкільної освіти та ін.)	8	2	2	4	-	8 ДС

Тема 3. Історична ретроспектива поглядів педагогів на екологічне виховання та освіту	8	2	2	4	-	8 УО
Тема 4. Зміст та завдання екологічної освіти та виховання. Неперервність екологічної освіти. Екологічна освіта у системі формування життєвої компетентності дитини, природнича компетентність як складова життєвої компетентності дошкільника.	10	2	2	4	2	8ДБ
Тема 5. Теоретичні основи створення та функціонування еколого-розвивального середовища в закладах дошкільної освіти.	8	2	2	4	-	8ДС
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>	<b>44</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>20</b>	<b>4</b>	<b>40 б.</b>
<b>Змістовий модуль 2. Технологічні основи педагогічного супроводу формування екологічної культури дітей дошкільного віку</b>						
Тема 6. Зміст знань та практичних умінь дітей за освітньою лінією «Дитина у природному довкіллі». Інноваційні підходи до формування компетентності дитини за освітньою лінією «Дитина у природному довкіллі».	12	2	2	8	-	8ДБ
Тема 7. Поняття про авторські технології формування екологічної культури. Формування екологічної культури дітей дошкільного віку засобами казки. Формування естетичного ставлення до природи засобами образотворчого мистецтва.	14	2	2	8	2	8ДС
Тема 8. Моделювання як метод екологічної освіти. Екологічні ігри. Використання ігрових навчальних ситуацій у формуванні ставлення до природи. Типи екологічних занять.	14	2	2	8	2	8УО
Тема 9. Форми організації екологічної освіти поза заняттями: цикли спостережень за мешканцями куточка природи і території ЗДО, заповнення календаря природи, спілкування з рослинами і тваринами, комплексні і розважальні заходи	12	2	2	8	-	8УО
Тема 10. Освіта для сталого розвитку дошкільнят. Природа та емоційний інтелект. Використання музейного простору в екологічному вихованні дошкільнят.	12	2	2	8	-	8ДБ
Тема 11. Використання «екологічної стежини» у навчально-виховному процесі ЗДО. Красознавчо-туристична діяльність.	12	2	2	8	-	8ДБ

Тема 12. Діяльність закладу дошкільної освіти та сім'ї з екологічного виховання дітей. Характеристика форм роботи з педагогами у контексті формування екологічної культури.	14	2	2	8	2	12 тестування підсумкове
Тема 13. Екологічно-проективна діяльність в дошкільній освіті. Технологія формування правильного ставлення до побутових відходів	16	4	-	12	-	-
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	<b>106</b>	<b>18</b>	<b>14</b>	<b>68</b>	<b>6</b>	<b>60 б.</b>
<b>Усього годин</b>	<b>150</b>	<b>28</b>	<b>24</b>	<b>88</b>	<b>10</b>	<b>100 б.</b>
Види підсумкових робіт	тестування комп'ютерне (на практичному занятті №12)					<i>див. вище</i>
Модульна контрольна робота 1	--	-	--	--	-	-
Модульна контрольна робота 2	-	-	-	-	-	-
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-
<b>Усього годин:</b>	<b>150</b>	<b>26</b>	<b>28</b>	<b>88</b>	<b>10</b>	<b>100</b>

*Примітки:* <sup>1/</sup> Teams, Zoom, Moodle – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

<sup>2/</sup> *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

### 7. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 4

№ з/п Тематика самостійної роботи	Кількість годин
1. Формування екологічної культури особистості у процесі соціального виховання.	4
2. Екологічна проектна діяльність. Етапи роботи над проектом.	4
3. Екологічний моніторинг, його основна мета і завдання	4
4. Основні техногенні забруднювачі навколишнього середовища.	4
5. Навчальна екскурсія як одна із форм формування екологічної культури у підростаючого покоління.	4
6. Зміст знань та практичних умінь дітей за освітньою лінією «Дитина у природному довкіллі». Інноваційні підходи до формування компетентності дитини за освітньою лінією «Дитина у природному довкіллі».	8
7. Я.А.Коменський про режим дня дітей і підлітків.	8
8. Характеристика життєвого середовища людини.	8
9. Значення біологічних ритмів у житті людини.	8
10. Поняття «дієта», «голодування» та правила їх дотримання.	8
11. Природоохоронні традиції України.	8
12. Концепція сталого розвитку України. Екологічна політика в Україні: погляд громадськості.	8
13. Діяльність закладу дошкільної освіти та сім'ї з екологічного виховання дітей. Характеристика форм роботи з педагогами у контексті формування екологічної культури.	12
<b>Разом</b>	<b>88 годин</b>



#### **IV. Політика оцінювання**

**Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «**Виховання екологічної культури дітей дошкільного віку**» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

#### **Політика щодо академічної доброчесності:**

*Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти* передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#) Волинського національного університету імені Лесі Українки.

#### **Політика щодо відвідування:**

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування та ін.) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (після погодження з деканом факультету).

**Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті,** здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента. (сертифікати таких платформ : vseosvita. ua, Prometheus, На урок, Педрада та інших он лайн платформ) Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

#### **V. Підсумковий контроль**

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки: [https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/Polozh\\_pro\\_otzin\\_%D0%A0%D0%B5%D0%B4\\_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf](https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf)

**Види контролю:** поточний, підсумковий. Методи контролю: експрес-контроль підготовки до заняття, виконання домашніх творчих завдань, поточне опитування, оцінка роботи протягом практичного заняття, оформлення результатів самостійної роботи, перевірка презентацій, доповідей, тестування.

## Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

К-ть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
8 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
6 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
2 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

**Політика щодо дедлайнів та перескладання.** Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

**Політика щодо академічної доброчесності.** Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#) Волинського національного університету імені Лесі Українки.

**Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування та ін.) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (після погодження з деканом факультету).

**Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті,** здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню,

курсів роботі (проект), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі України <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

## V. Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі України: [https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/Polozh\\_pro\\_otzin\\_%D0%A0%D0%B5%D0%B4\\_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf](https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf)

**Форма контролю:** залік.

**Питання до заліку:** перелік питань до заліку пропонується студентам на початку вивчення освітньої програми, залік проходить в усній формі (опитування, захист доповідей, проектів) або тестування (Moodle). <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=967>

**Підсумковий семестровий контроль** проводиться у вигляді заліку в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даного освітнього компонента, сформованості компетентностей. Максимальна оцінка з підсумкового семестрового контролю становить **100 балів**. Якщо здобувач освіти за період навчання протягом семестру не набрав мінімальні 60 балів, він складає залік, відкинувши всі свої бали за поточний період, тобто має можливість набрати від 0 до 100 балів.

### Питання на залік (усне опитування)

1. Аналіз зарубіжного досвіду екологічного виховання перспективи впровадження у сучасних ЗДО.
2. Використання «екологічної стежини» у навчально-виховному процесі ЗДО.
3. Дошкільна екологічна освіта. Середня та вища екологічна освіта.
4. Екологічний підхід до провідних методів ознайомлення з природою: спостереження, праця в природі, нескладний дослід.
5. Екологопредметне середовище в ЗДО: книги та дидактичні посібники, твори мистецтва, екологічний музей.
6. Зміст та структура формальної і неформальної екологічної освіти.
7. Інтерактивні технології (смарт-дошка, комп'ютерні ігри екологічного змісту).
8. Історична ретроспектива поглядів педагогів на екологічне виховання та освіту.
9. Комплексний характер завдань, їх взаємозв'язок в екологічній освіті дошкільників.
10. Красознавчо-туристична діяльність. Технологія використання природничих музеїв.
11. Мета і завдання екологічної освіти.
12. Методика проведення короткотривалих екологічних дослідів.
13. Моделювання як метод екологічної освіти. Екологічні ігри.
14. Використання ігрових навчальних ситуацій у формуванні ставлення дошкільників до природи.
15. Основні питання розвитку екологічної освіти для сталого розвитку.
16. Особливості ставлення до природи дітей молодшого шкільного віку. Формування екологічного свідомості і мислення на основі активної життєвої позиції.
17. Принципи відбору змісту екологічної освіти для дітей дошкільного віку.
18. Природне розвивальне середовище. Екологічний простір у приміщенні, зміст та його складники. Екологічний простір на території ЗДО, зміст та його складники.
19. Психолого-педагогічна оцінка впливу природного довкілля на особистісне становлення дитини дошкільного віку.
20. Регіональний підхід в екологічній освіті.
21. Співпраця сім'ї та ЗДО у напрямку формування екологічної культури старших дошкільників.
22. Спостереження як провідний метод екологічної освіти. Циклічний характер спостереження, методичні вимоги до проведення екологічних спостережень.
23. Стратегічні напрямки і тактичні завдання розвитку екологічної освіти.
24. Сучасні програми екологічного виховання і освіти дітей дошкільного віку.

25. Сучасні тенденції екологічної освіти дітей дошкільного віку: зарубіжний досвід
26. Технологія використання авторської казки.
27. Технологія використання пейзажного живопису у формуванні естетичного ставлення до природи (Г.Беленька, О.Половіна).
28. Технологія використання театру у екологічному вихованні дошкільників.
29. Умови реалізації Концепції екологічної освіти та виховання.
30. Форми екологічної освіти і виховання дошкільників.
31. Провідні методи екологічної освіти та виховання. Специфіка екологічного виховання дітей дошкільного віку.
32. Форми організації екологічної освіти поза заняттями: цикли спостережень за мешканцями куточка природи і території ЗДО, заповнення календаря природи, спілкування з рослинами і тваринами, комплексні і розважальні заходи (походи, екскурсії, природоохоронні акції, свята і розваги).
33. Форми, методи і прийоми роботи з дітьми в екологічній пошуково-дослідницькій діяльності. Провідні методи, які сприяють ефективному проведенню пошуково-дослідницької діяльності.
34. Формування екологічної культури дітей дошкільного віку як педагогічний процес.
35. Формування ставлення до природи в процесі спільної діяльності дорослого і дитини в еколого-розвивальному середовищі ЗДО.
36. Характеристика дитини з розвинутою пізнавальною активністю (молодший дошкільний вік). Завдання пізнавального розвитку в пошуково-дослідницькій діяльності.
37. Характеристика нормативних документів, що регламентують екологічну освіту та виховання в Україні.
38. Характеристика психолого-педагогічних досліджень з проблеми: Н. Горопаха, Н. Лисенко, С.Ніколаєва, З. Плохій, Н. Ришова, Н. Яришева та ін.
39. Характеристика форм роботи з батьками у контексті формування екологічної культури.
40. Характеристика форм роботи з педагогами у контексті формування екологічної культури.

*Таблиця 6*

<b>Оцінка в балах</b>	<b>Лінгвістична оцінка</b>
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

## VI. Рекомендована література та інтернет -ресурси

### Основна

1. Вашак О. О. Екологічне виховання дошкільників на засадах етнопедагогіки: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.01010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів та завідувачів дошкільних навчальних закладів. Полтава, 2009. 116 с.
2. Глухова Н.Є. Гамаюнова І.Г. та ін. У злагоді з природою (освітньо-виховна робота на екологічній стежині в дошкільному навчальному закладі) / Методичні рекомендації для вихователів дошкільних навчальних закладів. К.: 2006. С. 4-18.
3. Грицишина Т. Маленькі туристи. Краєзнавство, туризм у ДНЗ / Упорядник Т.Вороніна. К.: Редакція загально педагогічної газети, 2004. 128 с. (Б-ка «Шк. світу»).
4. Половіна О. А. Формування у старших дошкільників естетичного ставлення до природи в процесі ознайомлення з пейзажним живописом. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології: Монографія / [Г.В.Беленька, Н.М.Голота, А.М.Гончаренко та ін.]; за ред. І.І.Загарницької. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. С. 191-226.
5. Природа рідного міста (екологічний путівник дошкільника). / Упорядники Глухова Н.Є., Гончаренко А.М. К.: ТОВ «Агентство», 2011.128 с.
6. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. кер. та заг. ред. О.Л.Кононенко. 3-тє вид., випр. К. : Світоч, 2009. 430 с.
7. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання. 2021. № 7. С. 4-19.
8. Беленька Г. Дошкільнятам про світ природи : старший дошкільний вік : навч.-метод. посібник / Г. Беленька, Т. Науменко, О. Половіна. К. : Генеза, 2013. 112 с.
9. Беленька Г. Експериментування – крок до пізнання/Г. Беленька // Дошкільне виховання. 2007. № 5. С. 7-10.
10. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник для ВНЗ / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш. К. : Слово, 2008. С. 150-159.
11. Гавриш Н., Саприкіна О. Дошкільнятам - освіта для сталого розвитку. Навч.-метод. посіб. для дошкільних навч. закладів за заг. ред. О. Пометун. Дніпропетровськ: Ліра, 2014. 120 с.
12. Глухова Н. Емоційне спілкування дитини з природою як умова творчого досягнення світу // Дошкільне виховання 2008. №10. С. 16-19.
13. Горопаха Н. М. Виховання екологічної культури дітей / Н. М. Горопаха. Рівне: Волинські обереги, 2001. 212 с.
14. Горопаха Н. М. Екологізація розвивального середовища дошкільного закладу / Н. М. Горопаха // Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Херсон. держ. ун-т. Херсон : ХДУ, 2014. Вип. 65. С. 396-402.
15. Дошкільнятам про світ природи: старший дошкільний вік: навч.-метод. посіб. / Г.В.Беленька, Т.С.Науменко, О.А.Половіна. К.: Генеза, 2013 112с. *репозиторій*
16. Каплуновська О. Організація екологічної освіти в дошкільному навчальному закладі / Олена Каплуновська, Олена Самсонова // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2009. № 7. С. 9-10.
17. Концепція екологічного виховання в Україні // Інформаційний збірник МОН України. 2002. №7. С. 10-11.
18. Крутій К. Освітній простір дошкільного навчального закладу : монографія : у 2-х ч. / К. Крутій. – Запоріжжя : ЛПКС ЛТД, 2009. Частина перша: Концепції, проектування, технології створення. 320 с.
19. Лисенко Н.В. Еко-око: дошкільник пізнає світ природи: навчально-методичний посібник / Н.В.Лисенко К.: Видавничий дім «Слово», 2015. 352 с.
20. Лисенко Н. В. Екологічне виховання дітей дошкільного віку / Н. В. Лисенко. К. : Освіта, 1993. 142с.
21. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років “Дитина” / [авт. кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч та ін.. ; наук. кер. проекту В. О. Огнев’юк ; наук. ред.: Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко]. 3-тє вид., доопрац. та допов. К. : Ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 400 с.
22. Науменко Т. Формування природничо-екологічної компетентності дошкільників засобами авторської казки / Т. Науменко // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2012. № 7. С. 25-33.

23. Плохій З. П. Формування у дітей дошкільного віку екологічної культури (теоретичні та методичні аспекти) [Текст] : монографія / З. П. Плохій ; Ін-т пробл. виховання НАПН України. К. : Персонал, 2010. 319 с. : табл.
24. Плохій З. Еколого-розвивальне середовище дошкільного навчального закладу : інноваційні підходи / З. Плохій // Дошкільне виховання. 2010. № 7. С. 6-10.
25. Плохій З. П. Формуємо екологічну компетентність молодшого дошкільника : навч.-метод. посіб. / З. П. Плохій. К. : Світич, 2010. 144 с.
26. Поліщук Н. А. Створення єдиного розвивального екологічного середовища в дошкільному навчальному закладі / Н. А. Поліщук [Інтернет-ресурс] Режим доступу: [http://www.nbuv.gov.ua/old\\_jrn/soc\\_gum/pedp/2010\\_3/67/nayk/polischuk.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/pedp/2010_3/67/nayk/polischuk.pdf)
27. Половіна О. До проблеми спілкування дітей та дорослих: забезпечення екології дитинства. / О. Половіна. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та інші. Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. Випуск 42. Ч.1. С. 138-146.
28. Положення про куточок живої природи загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів (затверджено наказом МОН України №456 від 09.08.2002 р.) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0715-02>
29. Присяжнюк Л. А. Ознайомлення дітей дошкільного віку з природою: інвайроментальний вимір / Л. А. Присяжнюк // *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій* : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (м. Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 01-02 квітня 2015 р.) / за ред. Г. С. Тарасенко ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. С. 231-235.
30. Присяжнюк Л.А. Організація активно-дієвого пізнання дошкільниками природи в контексті педагогіки емпатуерменту / Л. А. Присяжнюк // *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій* : збірник матеріалів звітної науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (м. Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 05-06 квітня 2016 р.) / за ред. Г. С. Тарасенко ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. С. 44-48.
31. Присяжнюк Л.А. Організація дослідницької діяльності дошкільників у контексті екологізації освітнього середовища ДНЗ // *Імідж сучасного педагога: всеукр. наук.-практ. освітньо-популярний часопис*. 2015. № 6. С. 28-30.
32. Пустовіт Н. А. Формування екологічної компетентності школярів: наук.-метод. посібник / Н. А. Пустовіт, О. Л. Пруцакова, Л. Д. Руденко, О. О. Колонькова. К. : Педагогічна думка, 2008. 64 с.
33. Соцька О. Від знань та емоцій до екологодоцільної поведінки // *Дошкільне виховання*. 2014. № 11. С. 24-27.
34. Сухомлинський В. Павлиська середня школа // *Вибр. твори: в 5 т. К. : Рад. школа 1976. Т.4. 640с.*
35. Тарасенко Г. Щоб серце відгукнулось на красу : середовищний підхід до організації освітнього процесу / Галина Тарасенко // *Дошкільне виховання*. 2015. № 6. С. 10-15.
36. Тарасенко Г. С. Середовищний підхід до виховання дітей : аспект інноватики / Г. С. Тарасенко // *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій* : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (м. Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 9-11 квітня 2014 р.) / за ред. Г. С. Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2014. С. 8-15.
37. Яришева Н. Ф. Екологічне виховання дошкільників : посібник для вихователів / Н. Ф. Яришева. К., 2001. 226 с.

#### *Додаткова*

1. Лохвицька Л. Розвивальне предметне середовище в дошкільних навчальних закладах: навч.-метод. посіб. / Л. Лохвицька. К. : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. 80 с.
2. Маршицька В. В. Екологічні проекти / В. В. Маршицька // *Дошкільне виховання*. 2001. № 5. С. 14-16.

3. Маршицька В. В. Сутнісні характеристики екологічної компетентності учнів початкової школи / В. В. Маршицька // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : [зб. наук. праць]. Київ, 2005. Кн. 2. Вип. 8. С. 20-24.
4. Мельник І.М., Мороз М.П. Активізація рухового режиму – основа успішного формування здорового способу життя у старших дошкільників. *Вплив досягнень психологічних і педагогічних наук на розвиток сучасного суспільства*: тези доп. міжнародної науково-практичної конференції: (м. Харків, Україна, 13-14 березня: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2020. С.50-56.
5. Мельник І.М., Луцик Т.В. Деякі аспекти естетичного виховання дітей дошкільного віку. *Вплив досягнень психологічних і педагогічних наук на розвиток сучасного суспільства*: тези доп. міжнародної науково-практичної конференції: (м. Харків, Україна, 13-14 березня: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2020. С.45-50.
6. Мельник І.М., Степанець О. Формування у дітей дошкільного віку інтересу до природного довкілля. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір*: зб. матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Луцьк, 28-29 травня 2019 року) . Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2019. С.175-177.

### **Інтернет-ресурси та інші джерела**

1. Бібліотека Волинського національного університету: веб-сайт. URL: <http://library.lutsk.ua>
2. Міністерство освіти і науки України: веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: веб-сайт. URL: [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)